

REDACTIA
Deák Ferencz-utca nrul 20
ABONAMENTUL
Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an 10 cor.
Pe 1 lună 2 cor.
Număr de Dumineca pe an 4 coroane.
Pentru România și America 10 coroane.
Pentru România și străinătate numărul de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRATIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.
INSERTIUNILE
de un sir garmon: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicație.
Manuscrise nu se înapoiază.
Telefon oraș și comitat 502

In antișambra lui Polónyi.

Afacerea proceselor »Poporului Român« a intrat în o nouă fază. Reproducem la alt loc al ziarului un articol din »Foaia Diecesană« scris de un fruntaș din Caransebeș, care ne obligă să mai stăruim asupra afacerii.

Cu dl Birăuțiu nu mai continuăm discuția. În numărul mai proaspăt al foii sale, el continuă a vorbi în felul său arogant și îndrăzneț și în loc de a se scuza, se face el acuzator, că vezi Doamne, din ură, pizmă, răutate i-am fi aplicat dojana, desigur prea meritată. Dl Birăuțiu poate însă scrie ce-i place, nu va reuși să facă o chestie personală, pentru care n'am perde nici un cuvânt.

Ceeace ne-a îndemnat din capul locului să sulevăm chestiunea, a fost întâi considerații de ordin politic, a doua o *demnitate a presei române*, care există și la care dacă n'a ținut dl Birăuțiu, nu-i urmare, că n'ar fi alții, cari să ţie.

Asupra considerațiilor de ordin politic nici nu inzistăm. Judece publicul, dacă este ori nu compatibil cu un om, ce se crede pe sine și este poate socotit și de alții, luptător național, să antișambreze, la ministerii actuali, cerând dela dânsii, pentru sine ori pentru alții, grație de natura aceasta.

Ori care ar fi răspunsul, cât privește *demnitatea presei române*, în numele căreia noi suntem chemați a vorbi, răspunsul nostru e, că cu *cinstea presei române aceasta este incompatibil!* Dl Birăuțiu dacă a primit răspunderea pentru articolele altuia, articolele erau ale sale. Căți redactori români n'au gustat amarul temnițelor pentru articolele altora! Nici unul însă nu s'a milogit pe la ministerii, ori pe la uneltele lor, cerând grație. Tine într-o și azi peregrinarea la temnițe. Seghedinul, Vațul, Clujul, Aradul, adăpostesc aproape în permanență gazetari români. Fie zis în cinstea lor, nici unul dintre ei n'au cunoscut antișambrele puternicilor zilii.

Exemplele, ce au dat astfel prin sacrificiile lor curate, au fertilizat cauza neamului și acestea vor fi odată una dintre cele mai frumoase glorie ale luptelor noastre naționale. Erau mulți între ei, oameni foarte năcăjiți și amărîti, aveă însă fiecare în sine acea mândrie neînduplecătă a neamului nostru, care pentru nimic în lume nu se umilește. Si au preferat toți să deșerte mai bine până în fund păharul, aducând jertfe pentru toți, decât să cersească dela dujman milă — *pentru sine!* Aceasta este tradiția presei noastre și pe aceasta trebuie să fim gelosi, căci ea este totodată și cea mai puternică garanță a izbândeii cauzei noastre sfinte.

Când n'ar mai fi aşa, ar trebui să desperăm, să cădem în desnădejde. Când și în redacțiile ziarelor se vor încuiba simplii speculanți de situații, oameni fără curagiul opiniei neșovăitoare a tuturor, profesioniști numai fără scrupuli și nu apostoli, atunci

totul s'a sfârșit, presa s'a pierdut și pe sine și cauza ce a susținut.

Iată de ce ne-a surprins într'un chip nu se poate mai dureros destănuirea lui Birăuțiu, că s'au aflat și deputați naționaliști cari au antișambrat la dl Polónyi, ca să-l scape pe dlui de procese. Si după ce aceștia *au intervenit, dar fără rezultat* dl Birăuțiu s'a dus la dl Burdea, care a intervenit cu rezultat. Prețul *ni-l comunică* dl P. Barbu din Caransebeș: *organul partidului național n'are nici un cuvânt luni de zile la infamiile săvârșite de dl Burdea în cuntru cauzei naționale.*

Ei bine, ori cine ar fi fost acei deputați naționali, noi ne simțim datori să protestăm cu toată hotărîrea în virtutea prestigiului întregii prese împotriva acestui fel de interveniri.

Presă română n'are nevoie de această îngrijire, ea care a suferit atâtă își va ști purtă și d'acă înainte crucea, niciodată nu se va umili însă! Da, așteptăm dela deputați, să ne iee în apărare, nu însă pe singuratici și nu prin antișambrele ministrilor, ci în fața parlamentului, libertate eluptându-ne și nu cerându-ne milă.

Acest fel de intervenții poate să fie compatibil cu roluri ca a dlui Burdea, — când se găsesc nenorociți, cari să-i dea prilej de a face lucruri cu cari să se laude, — nu este însă de demnitatea deputaților naționali. Ori care ar fi însă părerea lor, noi ca unii, pe care ne privește, nu numai nu cerem, dar și protestăm împotriva acestor fel de servicii.

Căderea lui Goluchowski.

— Dela corespondentul nostru. —

Coaliția ungurească să poate lăuda cu un succes destul de însemnat: *căderea contelui Goluchowski.*

Credem, că-i de prisos de-a mai arăta cauzele acestei căderi. Încă pe timpul opozitiei, coaliția a învinuit pe Goluchowski pentru dușmania lui împotriva »națiunii« și a aspirațiilor ungurești. El este vinovat zice-se, pentru atitudinea coroanei față cu opozitia ungurească, el este vinovat pentru absolutismul de aproape un an în Ungaria, de scena atât de umilitoare dela 23 Septembrie 1905 pregătită șefilor coaliției, de încheierea convențiilor comerciale cu străinătatea cari angagează libertatea economică a Ungariei pe timp de 12 ani.

Pentru aceste multe păcate, Goluchowski a trebuit să cază.

La prima vedere deci, căderea lui este un mare, neașteptat și netăgăduit succés al coaliției.

Să cercetăm. Campania împotriva lui Goluchowski a fost începută mai de mult, din sesiunea trecută a delegațiilor. Partidul kosuthist și o parte a partidului popular făduiseră alegătorilor și publicului ungu-

resc execuția fără cruceare a »poleacului«, cum îl numeau. Sfârșitul se știe, ei »au cedat«, poleacul a rămas. Deci răsturnarea lui nu a răușit imediat, ba mai mult, marea campanie de răsturnare s'a sfârșit la început cu rușinos dezastru al răsturnătorilor. Ea a adus o mare decepcie acelor sute de mii de »patrioți« cari crezuseră cu toată naivitatea încrederei lor în atotputernicia coaliției. Succesul de-acumă vine prea târziu pentru a putea șterge sau prepara pe deplin dezastrul dela început. Sentimentul de decepcie și impresia de lăudăroșie copilaroasă va rămânea în sufletele patriotice ca un ghimpe ce înțeapă încă multă vreme.

Dar admîțând sau constatănd chiar succesul, oare poate el fi numit un succes adevărat, neîndoios. Nu noi, tagăduim aceasta, ci chiar o voce foarte autorizată și serioasă ungurească: »Budapesti Hirlap« cea mai de frunte voce în corul presei ungurești. Mai acum câteva zile, când căderea lui Goluchowski nu părea atât de sigură, când se părea, că coaliția va avea nevoie de o prealabilă postificare pentru fiascul ei în campania împotriva ministrului de externe, atunci »B. H.« spunea într-un articol de fond, că pentru Unguri căderea lui Goluchowski nu ar putea fi un succes. Plecarea lui, se zicea atunci, nu poate însemna o schimbare de sistem, de direcție politică, ci numai de persoană. Va veni altul care va face aceiaș politică. Pentru că această politică i-să dictează de sus, iar el este numai o păpușă, o marionetă etc. ale cărei voci răspund acolo, unde noi nu vedem — după culise.

Dar dacă este aşa, atunci toate învinuirile aduse lui Goluchowski au fost fără temeu și nu nimereau ținta adevărată. Coaliția și vapnicii ei răsturnători trebuie să știe aceasta. Atunci, ce rost are toată acțiunea, care nu-i decât o comedie? Are rostul pe care-l are ori-ce comedie: să facă pe lumea naivă să aplaude.

Amănunte asupra demisiunii lui Goluchowski.

O telegramă din Viena anunță că Dumineca, la ora 1 după masă a fost primit în audiență la M. Sa. Audiența a durat trei sferturi de oră. Goluchowski și-a prezintat împăratului *demisia sa din postul de ministru de externe.* El și-a motivat demisiunea cu faptul, că *votarea budgetului comun în delegațiunea ungurească întâmpină anevoiește.*

Pressa austriacă privește demisiunea lui Goluchowski ca un *succes unguresc.*

»Neues Wiener Tageblatt« scrie într-un articol de fond de azi următoarele: O singură încruntare din sprâncene din partea coaliției a fost de ajuns pentru a face pe Goluchowski să plece. Avem în față noastră o *opera de răsbunare.* Nu ne mirăm, că Ungaria caută să-și exercite pretutindeni înrăurirea, dar ne mirăm, că Austria sufere toate acestea fără să-și ridice cătuși de pușin glasul.

O adunare creștin-socială a fost ținută Dumineca în orașul Feldberg. Deputatul *Gessmann*, un fruntaș al partidului creștin-social din Viena, a zis: Popoarele Austriei trebuie să-și strângă rândurile, căci căderea lui Goluchowski dove-

dește, cât de rușinoasă și tristă este situația lor față cu Ungaria. Interesele externe ale monarhiei sunt conduse din o clică ungurească.

Urmașul lui Goluchowski.

Trei diplomiți se amintesc printre candidații la fotoliul ministrului de externe. Cel dintâi este contele Mensdorff, cununatul contelui Apponyi, ambasadorul austro-ungar în Londra, baronul Aehrenthal, ambasadorul pe lângă curtea din Petersburg și contele Karl Kinsky, fost secretar de ambasadă.

Deși presa pare a lucra mult pentru Mensdorff, totuși numirea baronului Aehrenthal pare mai probabilă. El a fost chemat din Petersburg acasă și a fost primit în audiență la M. Sa, ce a durat 1 oră și jumătate.

Toată lumea crede, că Aehrenthal va fi urmașul lui Goluchowski. Toate celelalte combinații cad. După audiență Aehrenthal a conferit vreme îndelungată cu șeful cancelariei împărătești.

Din Dietă.

— Sedința de Luni 22 Octombrie. —

In sedința de azi s'a petrecut un nou incident cu delegații croați. Am arătat că Sâmbăta trecută, deputatul Ugron a propus să se înființeze posturi de stenografi și traducători în cameră. Această propunere a fost aprobată și de președintele camerii dl Justh. Azi deputatul Pero Magdici a cerut într'un discurs rostit tot în limba croată, ca toate proiectele de legi atingătoare de Croația să se tipărească și în limba croată. Deputatul Nagy Ernő și pe urmă președintele dl Justh a respins această legitimă cerută a delegaților croați. Aceasta de sigur va contribui foarte mult la strângerea relațiunilor bune dintre croați și deputații unguri.

Proiectul de lege pentru reabilitarea lui Rákóczi este prezintat și recomandat prin raportorul lui Bizony Ákos. El este votat cu unanimitate. **Deputații naționali lipsesc.**

Să trece la discuția proiectului de lege pentru încurajarea industriei.

Lengyel Zoltán arată, într'un discurs lung, cum la noi aversiunea față de meserii este foarte mare. Copiii meseriașilor și fabricanților îmbrățișeză carierele intelectuale. De asemenea aristocrația disprețuiește meserile și ocupațiunile industriale. Cere să nu acorde subvenții unor bănci mari și puternice care nu au nevoie de ele. Spune, că trebuie să fim prudenti cu acordarea dreptului de discrepanțe. El l-ar acorda lui Kossuth, dar altuia nu:

Pero Magdici (croat) spune, că regretă că nu poate vorbi ungurește și cere ca proiectele de legi să fie prezentate și ungurește.

Deputatul Nagy Ernő și pe urmă președintele protestează. Acesta din urmă spune, că deputații croați au numai dreptul de a vorbi în limba croată. Nu va admite însă ca să se aducă atingere caracterului unitar național al statului unguresc prin astfel de propuneri.

Milan Hodzsa aplică cuvintele delegatului Majdici. El a cerut numai traducerea în limba croată a proiectelor de legi atingătoare de Croația, nu cum a spus Nagy Ernő, a tuturor proiectelor de legi.

După unele aplicări ale ministrului Kossuth, președintele declară, că majoritatea camerii voește respectarea unității naționale față de pretențiunile Croaților.

Anton Bauer (croat) își retrage propunea de a se măna discuția proiectului de lege pentru încurajarea industriei.

Sedința de Marți, 23 Octombrie.

Sedința se deschide la orele 10 și jum.

După propunerea lui Mukics Simon raportorul comisiunii pentru verificarea mandatelor, se validează definitiv mandatele deputaților Gustav Gratz și Beck Lajos.

Se continuă discuția proiectului de lege pentru industrie.

Sziklai Ottó dorește ca mariile capitaluri depuse în casele de păstrare să se mobilizeze în interesul industriei. Cere apărarea intereselor muncitorilor și ale micilor industriași.

Csírány Béla: Proiectul prezent a fost depus prea repede, el a venit ca o surpriză, și studierea lui amănunțită nu-i cu puțină.

Oare nu era mai bine, ca guvernul să caute a crea o industrie, pentru prelucrarea materiilor brute ce se produc la noi în țară, renunțând la alte planuri prea mari? Acum câțiva ani vrând să îmbrățișeze cariera industrială, a fost refuzată de guvern rugarea lui de-a i-se da o bursă. De asemenea și cererea de burse pentru copiii lui a fost refuzată.

Când a întrebat de motive i-s'a răspuns la ministerul de comerț, că Ungurul nu-i de cariera industrială.

Secretarul de stat Szterényi József, apără mai multe fabrici, cari eri au fost atacate de Lengyel Zoltán, bunăoară fabrica Leon din Raab, fabrica fraților Maufred și Berthold Weisz. Vorbește despre fabrica din Rózsahegy... ministerul de comerț Kossuth: Proprietarul ei Mauthner Izidor este un om meritos!

Szterényi: Fabrica aceasta a primit un ajutor neînsemnat dela guvern și el, Szterényi, caută acum, prin agenții lui, muncitori săciui pentru această fabrică.

Zakariás János: Săcuii să rămână în Ardeal!

Szterényi: Oare-i mai bine să emigreze în România? (Aplauze). Fabrica dela Rózsahegy a înființat o școală în care copiii de Slovaci vor învăță limba și sentimentele ungurești.

O voce de pe băncile partidului național: Destul de rău, că maghiariză în felul acesta!

Szterényi. Legea încă cere învățarea limbii ungurești. Respinge acuza lui Lengyel, că guvernul acordă subvenții ziarelor.

Arată necesitățile de dezvoltare ale industriei ungurești. În industria ungurească sunt plasate capitaluri în valoare de 2000 de milioane cari produc un venit de 2000 milioane, în vreme ce în agricultura ungurească sunt plasate 15,000 de milioane, cari produc abia 3000 de milioane. Capitalurile plasate în întreprinderi industriale produc cu îngrijirea cuvenită de câte două — și tei ori mai mult decât cele plasate în agricultură sau în depuse în cassele de păstrare.

Numai deputații naționaliști au respins proiectul de față. Aceasta pentru că el înseamnă un puternic mijloc de întărire al statului național unguresc.

După câteva cuvinte de rectificare ale lui Lengyel și Hentz, sedința se ridică la 2 ciasuri.

Pentru învățători.

— Amânunte dela Congres. —

Între multele agende rezolvate de mărțișorul congres național-bisericesc, chestia im bunătățirii salarelor învățătoarești a fost discutată poate cu mai multă animație, rostindu-se asupra ei cei mai distinși bărbați de școală.

In următoarele dăm amânunte despre discuția de Luni a congresului.

Roman Ciorogariu arată pe larg și din experiență, că în anii din urmă s'a manifestat o tendință de a reduce salariile învățătorilor la minimum chiar în comune fruntașe (cum sunt de pildă Pecica, Nădlac, în Dieceza Aradului). Se codesc și plăti îndeosebi bogătanii. Asta e de regretat. Si mai trist a fost apoi, că Veneratul Consistor metropolitan a trebuit să aproape aceasta, în lipsa unei legi care să împedece tendința asta.

S'a ajuns astfel ca tocmai în comunele fruntașe, unde viața e ca la orașe de scumpă, să avem învățători salariați căte cu 600 coroane. Din atât nu se poate trăi și asemenea salarii sunt motive permanente de nemulțumiri, neînțelegeri și agitații. Si ca președinte al comisiei școlare și ca amic al învățătorilor, conjură congresul a

primii propunerea comisiei, ca astfel să poată fi silite comunele cari au de urde, să dea învățătorilor cel puțin 800 coroane leață, căci nimenei nu merită mai tare sprințin și dragostea noastră de căt acești modești apostoli ai neamului (lungi aprobări).

N. Zsigre și P. Truța combat propunerea de a se fixa minimul la 800 coroane.

V. Goldiș într-o entuziasă cuvântare combate pe dñii N. Zsigre și P. Truța și susține propunerea comisiei școlare.

S'a zis ca învățătorii să aducă jertfă pentru popor. Dar oare nu întreaga lor viață e o jertfă? Nu chiar I. P. S. Sa Mitropolitul a recunoscut, că ei sunt cei mai mari binefăcători ai omenirei și în special ai neamului românesc?! In schimb viața celor mai mulți dintre ei este un șir nefărăsit de suferințe și neagră mizerie! Până și servitorii au leață mai bună!... Din salarul ce li-se dă nu pot nici ei să trăiască, pe când li-se cere să-și crească la școală copiii și peste tot, să sprințească toate cele naționale culturale.

Li-se cere în continuu jertfe. Dar oare nu-i mai cu dreptate să se ceară ca să jertfească însuși poporul, care dacă își va plăti bine învățătorul, va contribui la propria sa înălțare!

E de părere, că unde nu se poate îngreuna comună, să se ceară ajutor dela stat. Doar în primul rând statul se ridică prin munca grea a învățătorilor. Dacă nu perim prin faptul, că preoții primesc congruă, nu ne vom prăpădi nici lăsând ca învățătorii nostri să fie ajutați de stat, (aprobați).

Episcopul I. Papp vorbește de asemenei în favorul învățătorilor. Starea de azi a lor nu se mai poate tolera. Iar comunele bisericești nu se mai pot îngreuna fără a însărăța poporul de biserică, ceeace nu-i în interesul neamului. Sunt mulți de curente, și de altfel, potrivnice bisericiei. Să nu le mai sporim.

N. Zsigre propune a se decreta, că numai în comunele de cl. I și II să se prevadă minimul de 800 cor.

Congresul respinge propunerea și astfel rămâne primită cea a comisiei.

La chestia convocării congresului, I. P. S. Sa Mitropolitul e de părere să se discute înțâi în principiu: să li-se dea, ori nu, drept învățătorilor a se întruni pentru a discuta asupra ameliorării sorții lor. E de părere comisiei că da, să li-se dea această permisiune. Dar ei de ei să se constituie și să-și aleagă president.

R. Ciorogariu e de părere comisiei ca: congresul să fie condus de un comisar numit de Veneratul Consistor metropolitan. Așa se va determina mai exact materialul, ce se va trata și nu se va zădănci succesul lăsându-se loc digresiunilor de tot felul. Totul trebuie făcut în cadrul legii bisericești, ca astfel să nu fie nevoie de aprobarea forurilor civile. Să dăm odată ocazie tuturor învățătorilor nostri a se întruni și a-și arăta durerile. În cât privește participarea, desigur că se vor găsi în fiecare protopopiat doi înși, care vor jertfi și vor lua parte la congres.

In principiu se votează concesiunea de a se întruni învățătorii celor trei dieceze.

Ars. Vlaicu, în numele comisiei, propune nu congres, ci anchetă. Congres s'ar putea convoca numai cu autorizarea forurilor civile.

Archimandritul dr. Pușcariu și I. de Preda nici anchetă n'ar permite. Nu-i nici o nevoie de asemenei întruniri. Cei competenți vor face — zice și fără sfatul învățătorilor ceeace se poate pentru ameliorarea sorții învățătorilor.

Em. Ungureanu zice, că ne-am face de râs dacă am opri libera consultare a învățătorilor. Ne-am blamă, când nu am admite, că în primul rând să-i lăsăm pe învățători să-și spună durerile și după aceea autoritățile noastre să purceadă conform indicațiunilor date de ancheta învățătorilor.

V. Demian e contra anchetei. Prin hotărârea luată deja (privitoare la urcarea salarialilor), congresul a făcut îndestul reclamării corporului învățătoresc. La ce să se mai adune, să se aglomereze și să se facă tumult învățătoresc?

Russu Șirianu combată părerea aceasta. Zice, că trebuie să ne pară bine când vedem, că floarea învățătorimei noastre vine la maica biserică și cu învoirea acesteia și în înțelegere cu autoritățile noastre bisericești competente voiește a-și ameliорă soartea, într'adevăr tristă. Nemulțumirea învățătorilor pe căt este de mare, pe atât este de motivată. Trebuie nu numai a li-se pune în perspectivă îmbunătățiri, dar să fie ascultați, să li se

de prilej să răsuflă, să și spună durerile. Fiindcă vede combătută îndeosebi eventuala marea aglomerare, propune un amandament, pe care-l primește și comisia școlară: la ancheta ce se va convoca să iee parte un învățător-delegat din fiecare protopopiat.

P. Truța propune o anchetă din căte 15 învățători din fiecare dieceză.

Russu Șirianu zice, că astă năr fi anchetă a totalității învățătorilor; ci a — Consistoarelor.

Puse la vot, se resping propunerileelor dlor Pușcariu și *Truța* și se primește astfel propunerea comisiei cu amandamentul deputatului *Rusșu Șirianu*.

Ars. Vlaicu referează asupra Normativului făcut de Consistorul mitropolitan pentru școalele cari nu aparțin administrației noastre bisericești.

Normativul se primește cu unele modificări propuse de comisie, stabilindu-se și numărul serbătorilor pentru elevii români din școalele nemânești.

La regulamentul pentru examene, se stabilește o taxă de 10 coroane pentru învățătorii, cari fac examen de calificare ori de emendare. Taxa astă se va împărtăși profesorilor cari examinează.

Propunerea a fost susținută de *R. Ciorogariu* și *V. Goldiș* și combătută de *P. S. Sa Episcopul I. Pap*, care a arătat că de săraci sunt cei mai mulți candidați de învățători.

Rectificare. Relativ la raportul nostru din ședința a VII-a congresului rectificăm, că părintele episcop al Aradului nu a făcut propunere independentă în chestia calificării preoștești, ci numai spre luare aminte a atrasă asențunea congresului la concluzul congresual din 1891 relativ la calificarea candidaților de preoți, ca congresul să decidă în perfectă cunoștință de cauză.

Lupta la comitat.

— Adunarea congregațională arădană. —

Azi s'a ținut adunarea comitatensă de toamnă. Si Ungurii și Români s'au prezentat în număr mare.

In presără deja, Români au ținut o consfătuire confidențială în care au hotărât atitudinea ce vor observa, au designat oratorii și felul cum vor vota. Dintre Români de față însemnăm pe următorii: M. Veliciu, dr. I. Suciu, Russu-Șirianu, dr. D. Barbu, S. Tămașdan, Tr. Magier, V. Paguba, St. Novac, I. Groșorean, Sărădeanu, S. Codreanu, Pascu Moț, Ganea, dr. Ghebeles, C. Bodrogianu, dr. G. Popa, dr. Hotăranu, P. Givulescu, dr. Ciacian, dr. G. Popovici, dr. C. Ardeleanu, P. Vancu, Cornel Ursuț, Aug. Beles, I. Giorgia, I. Micloși, Sava Raicu, D. Muscan, T. Terebenț, G. Turic, C. Grozda, V. Pantos, D. Popovici, Aug. Boțoc, V. Mihulin, T. Stan, Nistor Flueraș, Franco, G. Bogdan, V. Goldiș, R. Motorca, M. Lucea, G. Pap, Aurel Iancu, T. Burza, I. Buda, Ciobriș, S. Bocu, N. Lazarescu, A. Secula, F. Leuca, Popescu, etc.

Ședința se deschide la orele 9. Presidiază comitele-suprem conte Károlyi.

Nainte de a se întăra în ordinea de zi, dr. I. Suciu interpeleză în privința stărilor statiale din cercurile B.-Şebeș, și Boroșneu, precum și a ticăloșilor administrative din cercul Hălmagiului.

Ilustrează pe larg, cu exemple, abuzurile și selbăticile săvârșite de agenții administrative, care pedepsește cu amende grozave pentru ori ce lucru de nimică pe Români. De pildă la Dezna, unde urbarialistii s'au stătuit despre afaceri economice, să luat drept adunare poporala ținută fără permisie și participanții, cu preotul în frunte au fost pedepsiți căte cu 10 zile temniță, pentru trasgresiune.

Mare indignare produce între Români cele petrecute în cercul B.-Ineu, unde solgăbirăul

Vuculescu a pedepsit căte cu 200—600 cor. amendă pentru pretinse transgresiuni pe o mulțime de săteni. Pentru că au treerat în sat, sătenii au fost osândiți la sume mai mari de cât e valoarea grâului treerat. (Rusine! Jos cu el!).

Vicișpanul Dálnoki răspunde, că afacerea dela Dezna este sub cercetare. Va răspunde după ce și-a dat verdictul în afacere. Si în chestia celor făptuite de Vuculescu, răspunde că va lăua măsuri de îndreptare.

Suciul se declară mulțumit, împreună cu toți Români.

Ședința urmează.

Libertatea întrunirii și asociațunea.

De dr. U. T. Mihaiu.

IV.

Am întârziat cu înadinsul asupra acestei probleme, căci ea este una din cele mai preponderante, ce ocupă politica contemporană.

Lupta între capital și muncă nu există numai în mediul fabricelor, dar chiar la noi în Ardeal.

Munca țăranului e exploatață prin capitalul burghezului dela oraș. Venitul producătorilor muncii accesive a țăranului nu curge în punga lui, ci în buzunarul burghezului orașenesc, în forma unei dividende grase. Băncile dela orașe sunt numai forma juridică pentru companii financiare în care s'au organizat burghezimea românească. Procentele cu care lucrează aceste bănci sunt în defavorul țăranului, ele sunt exploatarea muncii prin capital. Conflictul acesta între capital și muncă îl va putea delătură numai asociațunea la sate, asociațunea pur țărănească...

Ce ne surprinde la mișcările uvriere în Franța, e metoda esențială de organizare. Metoda socialistă în orice organizare economică și politică e azi dovedită de cea mai bună. Ne surprinde mai departe că uvrierii nu pun o încredere prea mare în parlament, ei aşteaptă dela deputații lor mai mult vorbe decât fapte, grosul rămas în apoi lucrează fără parlament.

Pentru ei e camera numai o felie mică din marea suprafață pe care se desfășură lupta între două clase. Ei cred cu bătrânu Pitt, că veritabila forță nu zace în parlament, ci în popor, în ei însăși.

Vorba are pentru ei numai o însemnatate relativă, ei nu confundă parola cu acțiunea, ei își zic mereu: a vorbi nu însamnă a fi activ. Concluziunea discursurilor frumoase nu are realitate decât prin acțiunea care succedează și care se arată utilă.

3) *Libertatea întrunirilor și asociațiunilor la noi.*

Trecutul Angliei și a Franției e oglinda viitorului nostru. Experiențele care le putem extrage din istoria acestor țări e prepararea noastră literară pentru timpul ce va veni.

Libertatea întrunirilor și asociațiunilor trebuie să între în frontispiciul problemelor economice, sociale și politice. Viitorul aparține și la noi asociațunei, ea e atât de necesară ca pânea de toate zilele. Noi nu putem îndrepta niște vorbe mai ponderoase către poporul nostru, decât acele care le-a grăit istoricul vestit Louis Blanc către delegații lucrătorilor în 3 Aprilie 1848: »Aduceți-vă aminte, asociațunea e secundă pentru fericire; fraternitatea e știința bogăției; fiți frați, atunci veți fi bogăți«.

Noi credem, că statul depășește funcțiile lui naturale, când refuză dreptul întrunirii și asociaționei libere indivizilor și când voește ca să nu existe în toată națiunea altă asociaționă, de căt el însuși. Spunem încă odată, rolul statului este asigurarea ordinei interne și scutul țării contra atacurilor externe. Dacă statul iasă din limitele acestui rol, nu mai este un stat modern, ci vechi.

Si azi mai sunt guverne retrograde care zăresc în orice asociaționă liberă un stat în stat. Temereasta astă divulgă numai ignoranța ori infirmitatea unui ministerialism. O asociaționă pacifică și fără arme, nu e stat, ea este o agregăționă de suflete, o federaționă de voințe, o uniune de puteri, cu un scop comun, pe care statul nu o poate interzice și nici nu are vrăun drept resonabil a o interzice. Asociaționi de categoria astă care urmează ţânte economice, sociale, culturale, ne par nouă foarte legitime și utile, ele pot cel mult să folosească statului, dar nu să-i strice. Pentru a forma un stat în stat să recere ca o asociaționă să poeseă arme, să execute o putere fizică, aceasta e caracteristica exclusivă a statului. Biserica papală pe căt de mare, nu e un stat, ci o asociaționă, pentru că nu posede forță fizică, care o are de exemplu Turcia, ce-i dă caracterul de stat.

Ca să se știe ...

Mi-a fost drag »Poporul Român« pentru serviciile naționale, ce ni le-a făcut. Am și căutat să-l răspândesc și al meu este meritul, că s'a introdus în părțile noastre.

Si mi-a fost drag »Poporul Român«, până ce n'am cunoscut în coloanele lui, că și dl Constantin Burdă a vizitat redacția... Minune! Dl Const. Burdă vizitează redacția »Poporul Român« și »Poporul Român« e încantat de această vizită, făcută imediat după ce grănicerii cu ajutorul acestui foi fac dlui Constantin Burdă mari supărări la alegerile dietale.

Dela fericita vizită încocat »Poporul Român« se schimbă față de greniceri și față de dl Const. Burdă. Nu mai publică corespondințele grenicierilor — ca foaia, ce s'a angajat a sta în serviciul tuturor cauzelor românești — nu găsește măcar un singur cuvîntel, ca să condamne articolul dlui Constantin Burdă, care calumniază — ca nimă altul — tot, ce noi Români avem mai scump.

Această ținută a »Poporului Român« a indignat pe toți Români de bine; m'a indignat și pe mine.

Dlui Dimitrie Birăușiu, actualului redactor al »Poporului Român«, i-am dat să înțeleagă indignarea mea mai ales, că-l vedem bălbănuindu-se în apele acelora, cărora, ținuta mea li-i spune în ochi... și drept revanj, dl Dimitrie Birăușiu m'a amenințat, că va începe în contra mea o luptă de nimicire după calapodul unei foi, pe al cărei nume nu-l mai pronunț.

Dl Dimitrie Birăușiu vine la desvălirea monumentului din Caransebeș. Contrarii mei îi curtinăză, eu nu-i dau nici o atenție... Oameni de principiile mele îl interpeleză pentru ținuta sa față de grăniceri și față de dl Constantin Burdă. Li se răspunde, că dl Dimitrie Birăușiu are după cap trei procese politice, care îl pot pune cel puțin un an de zile la răcoare, și că dl Constantin Burdă i-a promis solemn (ba chiar și publice), că... îl mantue de procese și de temniță prin influență, ce o are sus...

După desvălirea monumentului din Caransebeș, dl Constantin e preamarit în »Poporul Român« tot în coloanele acestei foi eu sunt calomniat într'un modjosnic și încă din nou amenințat prin cuvîntele »De o camdată numai atât!« iar procesele dlui D. Birăușiu... sistate.

Mai trebuie comentar...?

Ori se întoarce »Poporul Român« la ogașul vechiu, ori vom griji noi, ca să mantuim poporul român de el.

Atât — pentru totdeauna!

(»Foaia Diecezană«).

P. Barbu.

Români din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent.

De Isidor Ieșan.¹⁾

Eleganta broșură, care — în treacăt fie zis — face onoare institutului său de editură, cuprinde, după cum ne arată și titlul cărții, o serie de cercetări de interes, asupra unei chestiuni noi în literatura noastră.

Autorul, originar din Bucovina, și căruia (credem a fi bine informați), îi datorim o foarte prețioasă carte, despre condițiile de viață a neamului nostru din patria sa²⁾, în dragostea sa de neam și avântul său naționalist, nu a pregetat — având și o cultură superioară — de a căuta, cercetă și publică tot ce e referitor la Români, tot ce poate interesa pe intelectualii Români despre neamul nostru, de pretutindenea, și în ori ce condiții ar fi acela, — chiar și în Bosnia, noua lui «patrie», căci trăim doar în vremea redeștepării, recreării și concentrării naționale, pe terenele forței și validitării, ce și-a fixat cadrele peste legi, peste state și peste instituții trecătoare, aşezate de grupări de interes neîntemeiate pe psihologia neamurilor.

În Ieșanu, cum spuseam, studiază în recenta sa carte poporul românesc din provinciile adnexasate (Bosnia și Herțegovina), acea țară, în care l-a plasat pe d-sa administrația austriacă, smulgându-l din pământul strămoșesc. Dar și acolo a găsit intelectualul superior energie de muncă și criterii pentru dezvoltarea unei activități în folosul neamului său. Studiază dar, trecutul și prezentul elementului românesc din Bosnia și Herțegovina, în legătură cu frajii lui de dincoace și dincolo de Dunăre³⁾.

A urmări pe autor în expunerile sale, ar însemnată a reproduce lucrarea sa, condensată, ceea ce nu este scopul nostru. Noi ne vom mărgini și da din prețioasa sa lucrare excepte îndrumătoare și caracteristice, pentru aprecierea publicului și pentru provocarea interesului său față cu prețioasa carte »Români din Bosnia și Herțegovina«.

Iată ce ne spune autorul despre teritorul românesc — ca să-i zicem așa — din »fericita« gubernie austriacă:

¹⁾ Comunicări făcute «Academiei Române». Arad, Tip. G. Nichin. Prețul 1.50 cor.

²⁾ Rutenizarea Bucovinei, de Un Bucovinean. București, Ed. Minerva, Pr. Lei 3.50

³⁾ Un prețios articol despre »Români din Moravia« vezi în »Râvașul« (Cluj) nr. 33/906. — Pentru celelalte țări vezi N. Iorga: »Neamul Românesc«...

•In Bosnia de Nord-Ost există un district, care se numește Vlasenica, cu orașul tot Vlasenica, capitala acestui district. Chiar după numirea aceasta se poate vedea, că teritoriul a fost odată cu totul românesc, căci cuvântul »valah« în limba sârbă-croată e o numire specială pentru Români, iar cuvântul Vlasenica însemnează, teritor locuit de Români... Limba vorbită de către populația din aceste părți conține o mulțime de cuvinte române, dar și datinele, cântecele, poezia, tipul, caracterul, vivacitatea, inteligența, chiar încât-va și portul, ne arată, la acești Sârbi originea lor română».

Autorul ne mai citează dintre cele »răpândite prin toată țara« numiri românești, ca Vlasic, Cruceveice, Cucului, Vlașca, Mogorelo (Măgurel), Han Pod, Romania, Stupari, etc. etc.

Ne mai dă nume proprii de bărbați și familii, ca Dracul, Păunat, Colac, Toader Muntean, Matei Puric, și. a., — din cari considerante frage concluzia, că elementul românesc a trăit și trăiește în acele părți ale Peninsula-Balcaneice, din vremuri adânci, până în prezent, risipit, fără organizație, așa cum îl găsește istoria și în veacul XII, în fosta Dacie-Traiană.

In ce privește vechimea elementului românesc în aceste locuri, autorul admite atât admirația din Peninsula (Macedo-Romania) a școlilor meseriași și negustori, cum și a celor din părțile miniere ale Ungariei (veacul XIV) cât și a autohtonilor, a elementului străvechiu (Franco-iliic) romanizat.

In cercetările sale autorul nu se mărginește numai la grupele ori cetele sporadice ale »Vlași«-lor și »Karavlași«-lor etc. din Bosnia și Herzegovina, fie ei ortodoxi ori turci, ci fixează prin prețioase informații și date statistice numărul elementului românesc, parte pornit spre slavizare, parte rămas încă în picioare (Istroromâni) chiar și pe slabe picioare, atât din munții țărilor adnexasate cât și de pe litoralul dalmatin și curgerile apelor.

Nu lipsește nici punerea în legătură cu istoria vechei Serbie a acestor părți și a momentelor, când se relevăză în a ei istorie elementul românesc. Cu un cuvânt, autorul nu perde ocazia de a arăta vrednicia și destoinicia elementului nostru, chiar și atunci, sau, mai bine zis, și în cazurile (și actuale) lipsei conștiinței naționale, pe urma căreia nu pot să nu urmeze perderile noastre naționale.

Dintre datele cuprinse în cartea lui Ieșan, pentru îngustimea spațiului menit acestui articol și de altfel și invitând pe cetitor la savuarea încării însăși mă restrâng și următoarele:¹⁾

¹⁾ Pag. 84.

Scrisori din București.

— 16 Oct. 1906.

Dragă Li.

Ai putut cetai, mai ales în Tribuna, care aduce amănunțit știrile din Regat, despre congresul p. răspândirea științelor, care de obicei dăinuște căteva săptămâni, Acuma s'a închis. În cadrele acestui congres s'a înființat, est-an pentru întâiasădată, secția științelor sociale, puse sub prezența dlui Disescu, cunoscutul orator dela banchete date în cinstea, »fraților de peste hotare«. În cursul dezbatelor, s'a mărturisit verde, că aceasta secție are un singur scop, o singură menire: chestia țărănească. Precizarea ființei sale și fixarea celor mai bune mijloace de soluție.

Despre desfășurarea discuțiilor, despre cele spuse, și nespuse, — pe urmă. Acuma stai și mă ascultă cum privesc eu chestia asta, ridicată la importanță și la greutatea unei probleme.

Voi, de dincolo, (eu nu mă mai ţin de voi în ce privește felul de a vedea și a judeca stările de aci) cari cetați cu stăruință »Neamul Românesc«, sunteți mirați cum de se discută așa de odată și cu atâtă patimă elegică, chestia țărănească, și nu vă vine a crede, că ea ar fi ajuns, cum s'ar zice, cu cuștitul la os.

Vă întrebăți: este cu puțință să fi rămas atâtă amar de vreme, nebăgată în seamă o chestie așa de fundamentală? Iți răspund eu ție; da, e

cu puțință: Intr'o țeară unde mai întâi cu opinii uriașe în miopia lor, se caut mai întâi a se dovedi progresul prin înfrățările externe ale civilizației, de dragul prețului străinătății firește, — în o astfel de țeară de ce să nu fie cu puțință una ca asta!?

De-al mintrea mirarea voastră se explică ușor. La noi, Români de sub coroana sfântului Ștefan, chestia țărănească se identifică cu chestia națională. Ea e însă condiția existenței noastre ca neam și garanția izbândei în luptele noastre politice. Noi, nu știm dacă instinctiv ori conștient, am înțeles dintru început, că puterea de neam este o putere etnică, că tocmai, pentru aceasta un neam nu se poate întări, cultural și prin urmare politicește decât prin singura unire solidă, a unei bunăstări luminate, ce să cuprindă toate strategie răssei, am înțeles că la civilizație adevărată și trainică nu prin cultura subredă a unei mici clase de favorizați se poate ajunge, ci prin cultura temeinică a multimei, a întregului. Norocul nostru, că am înțeles asta și nenorocul României dacă mai pregetă să înțeleagă și ea.

Uite, eu și epoca de luptă, numită pasivitate o înțeleg așa. Nu izbutisem să alegem depuțați de-ai nostri, numai din pricina presunților strănicice din partea stăpânirei, ci și pentru că nu mai aveam sprijinul deplin, înverșunat, al alegerilor, al țărănilor nostri. Si nu era de mirare, că nu-l aveam.

Drept răsplata a silințelor sale adesea dăunoase pentru interesele lor mai apropiate, țărăneimea noastră nu se vedea cu nici un rezultat pozitiv al luptelor politice, cu nici o ispravă.

Rumelia de sus, locuitori	978.000	intre cari	120.400	Rom.
Bosnia și Herțeg.	1.336.091	«	289.760	«
Sanjacul Novibazar	168.000	«	77.300	«
Bulgaria	2.007.019	«	420.000	«
Rumelia, Maced.,				
Albania, (Turcia)	4.740.000	«	1.450.000	«
Tesalia, (Grecia)	293.178	«	237.000	«
Grecia (propriu)	180.000	«
Serbia, peste	500.000	«

Care va să zică, în Peninsula-Balcanică se găsesc 3.845.000 suflete de Români.

Câte oare se vor încălzi din aceste inimi, la glasul conștiinței naționale? Unde e tulnicul de redeșteptare? În bunăstare ori în mizerie? S'avem noi parte să ne numim odată 14 milioane de Români?

Nu cad în cadrul cercetărilor restrâns, mărginite și sporadice astfel de probleme, — dar indicarea lor ne măresc credința în forța de rezistență și prin urmare și de biruință a neamului nostru, asupra acelora, cari caută a-i pune pedești întră validitatea sa și împlinirea rolului istoric, cu care datorează încă românismul omenei.

Sfinx.

Din străinătate.

Schimbarea de minister din Franța

Președintele republiei a primit Luni în audiență pe Clemenceau și după ce a conferit cu el mai mult de o oră și jumătate l'a însărcinat cu formarea cabinetului.

Clemenceau imediat a început tratativele conferind cu președintele Camerei și al Senatului.

Până acum noul prim-ministru n'a oferit nimănui nici un portofoliu, afară de Bourgeois pe care l'a rugat să păstreze externele.

Bourgeois a declarat însă, că e hotărât definitiv să se retragă.

Clemenceau tratează acum pentru portofoliul externeelor cu Pichon și cu fostul ministru de comerț, socialistul Millerand.

Millerand va fi desigur ministru în cabinetul Clemenceau. Nu se știe însă dacă va luă externele. De asemenea Pichon nu se știe dacă va putea să vie ca ministru de externe. E mai probabil, că va luă internele.

In astfel de împrejurări ce era mai firesc decât pasivitatea cu principiul ei de a luptă, acasă, pe teren economic, va să zică pentru țărănește. Cum s'a îndeplinit această luptă, o să fie. Pe lângă altele, rezultatul fă redobândirea increderei depline (firește în cercurile unde s'a lucrat) ceia ce îndreptățește la o nouă intrare în activitate, îndreptățire ce se adeverește zilnic în chipurile cele mai înălțătoare. Si tot din judecata asta se explică și faptul, de ce programul nostru revizuit trage, trebuie să tragă, a socialism. — Se poate o pildă mai luminoasă, că chestia națională e la noi inseparabilă de chestia țărănească?

Altă pildă. Asociația noastră, pentru literatură și cultura poporului român, este — și dacă nu este, va fi, în timpul cel mai apropiat al recunoașterii neapărate — o instituție a chestiei țărănești. »Pentru poporul român« — din numele ei, — trebuie să însemne: pentru țărani români! Eu îmi închipu pentru Asociație o singură menire. Aceia, de a înființa școli, acolo unde nu sunt, a le întări pe cele slabe, pretutindeni, — toate acestea mai cu seamă prin plătirea bună — ceia-ce va aduce și educația lor bună — a dascălului. Atunci, când Asociația va avea putere — putere bănească întărită, se înțelege — să împlinească bogat această menire, atunci ea și-a căpătat în sfârșit adevărată ei ființă! — Să scoată ziare pentru țărani, o pot face și particularii; să dovedește, să dea ajutor în cărți și unele școlarilor, o poate face, (și trebuie să o facă) datoria de înimă (nu mila) a unuia sau a micilor societăți de binefacere; concursuri pentru dizertații bune, se pot face în sinul despărțimintelor — a lucră însă în felul arătat, pentru încheierea unei

Bulgari și vizita inginerilor bulgari în România.

Sofia, 19 Octombrie. — »Vecernă-Posta« publică comentarii asupra vizitei inginerilor bulgari în România. Președintele Sarafog a declarat, că excursia a fost mai mult decât o splendoare.

Pretul din Bulgaria și inginerii bulgari au întâlnit cel mai mare entuziasm din partea poporului și autorităților române. În special atențunea dată de Români sentimentului patriotic bulgar prin cântarea marșului »Şumi Marita« de către muzicile militare române și afișarea portretului principelui Ferdinand al Bulgariei, în toate saloanele de recepție ale inginerilor, să nu fie considerată ca un fapt trivial, deoarece este cunoscut eroismul sentimentului național român. Spiritele românești au fost interesate de aproape de oaspeții bulgari, și au știut să-și atragă simpatia Românilor adunând elogii dezvoltării pe toate terenurile a României.

Primirea pe care le-a făcut-o regele la castelul său, le-a făcut o adâncă impresie.

Cât privește expoziția română, iată ce zice președintele societății politehniciilor bulgare: »Expoziția e grandioasă, în ea e întrupat tot geniul românesc, toată puterea și bogăția solului și sub-solului României. Rafineriile de petrol din România sunt primele din Europa, minele de sare și construcțiunile technique dela Cerna-Vodă și Constanța, vorbesc cu succes de viitorul măreț al României.

Relațiunile între cele două țări se vor putea foarte mult stringe, dacă se va cultivă spiritul de solidaritate, de prietenie, între aceste două popoare.

NOUTĂȚI.

ARAD, 24 Octombrie 1906.

— **DI Enea Hodoș**, cunoscutul literat și apreciatul culegător de poesii populare, membru corespondent al Academiei Române, a scos, în ediția »Asociației«, un volum de poesii populare din Banat, partea II, dedicat. Toate sunt perle ale literaturii noastre populare. Se pot procura, cu prețul de 40 fileri la biroul »Asociației«, Sibiu. Sunt foarte potrivite a se da în mâinile tinerimei.

— **Ziariștii sărbi și rămașitele lui Rákoczy**. Președintele uniunii ziariștilor din Belgrad, fostul ministru Marinovici a trimis o depeșă președintelui Othonului din Budapesta prin care

îl dă de știre, că ziariștii sărbi ar dorî să ia parte la serbarea rămașitelor lui Rákoczy, când vor fi aduse la granița Sârbiei.

O deputație a ziariștilor din Belgrad va pleca la Orșova și va asistă la ceremonia, care va avea loc acolo.

Președintele clubului »Othon« a adus telegrama la cunoștința primului ministru, care a dat instrucțiuni în privința primirei la Orșova a ziariștilor sărbi.

— **DI Ioan Mandai jun. din Satulung** a dăruit pentru masa studenților români din Brașov suma de 100 cor., întru amintirea repausatului său părinte.

— **Viața socială** în Lipova, precum ni-se comunică, de mult n'a fost așa de închegată și cordială. Familiile românești în fiecare Joi seara se întunesc și petrec în veselie românească.

— **La Jidani și nu la Români**. Preotul din Hălmăgel, care are în sat două dughianuri, — după cum ni-se comunică — le-a dat în arăndă la niște Jidani și nu la comercianți români. Dacă această știre corăspunde adevărului, a făcut foarte rău.

— **Intoleranță religioasă**: Primim următoarele: — *Onorată Redacție!*

La corespondință publicată în nr. 188 al foaiei »Tribuna« sub titlul: »Intoleranță confesională« — Vă rog a da loc următoarelor mele reflexiuni:

Fapt e, că — deși am explicat membrilor din comitet legile statului referitoare la înmormântări — la înzisuirea și expresia cerere a lor să a intervenit telegrafic la P. S. Sa DI nostru Episcop, nu atât contra persoanei dr. Iacob Maior, față de a cărui memorie păstrăm tot respectul, ci îndeosebi, ca prin cazul acesta de înmormântare să nu se introducă uzul până acum necunoscut aici, că în cimitirul nostru să se înmormânteze și cei de altă confesiune, avându-și fiecare confesiune cimitirul său.

Nu e locul aici să spun pe larg gravaminele poporului meu, observ numai în genere, că unde acțiunile sunt intolerante, acolo reacțiunile de regulă sunt și mai intolerante. De altfel, ranele aceste sunt vechi. Dacă pe unii îl scandalizează aceasta intoleranță, să nu caute a o combată numai când lor nu le vine la socoteală și mai ales nu prin articoli patimași și intoleranți, publicați tendonțios în ziare, ci să o caute a o combată și a se scandaliza de ea, și atunci, când atare intoleranță, — poate în alte manifestații — vine tocmai la ei. Si când dânsii vor procedă în toate acțiunile lor, sincer, fără anumite tendențe, atunci nici gr. orientali nu vor fi constrânsi a recurge la acte regreteabile din intoleranță.

dacă ești om dezmerdat cu toate mofturile civilizației, că dacă ești om cu carte, cu învățătură, care are ocupări intelectuale, va să zică om cult, ești îndreptățit la o bunăstare mai mare, la un trai mai înțint, decât cel ce muncște cu brațele. Se crede, că munca intelectuală merită o răsplătită înzecit mai mare decât munca fizică.

Ceva adevăr o fi în asta, căci »intelectualul« are un suflet mult mai complicat, are trebuințe psihice cu mult mai multe, (și inexorabile în nevoieitatea lor!) decât muncitorul, cheme-se el plugar ori meseriaș. Nu mai pomenește de majoritatea trădăvilor, pe cari îl dă tocmai intelectualizmul.

Imi pun însă întrebarea: oare e posibilă rezolvarea chestiei țărănești până va dăinu superstițioasa supra-prețuire a muncei intelectuale?

Un categoric: nu! Până un ministru va primi o leașă de 50 mii coroane, până altii vor primi o rentă mult mai oribilă chiar fără muncă, ori, fiindcă aceștia-s mai puțini, până ori-care intelectual are trebuință de un venit anual de cel puțin două-trei mii, până atunci marea nedreptate socială, în care se cuprinde și chestia țărănească, nu se va putea rezboi. La asta a zis Tolstoi: munciți, munciți. Căci, dacă nivelul tocmai nu se poate neegalitatea împărtășirei bunurilor, dar micșoră se poate, în două chipuri. Unul e, că funcționarul, și în genere intelectualul, să muncească neîncetat și cu iubire de dreptate, dar mai ales neîncetat. Nu cum se face în zilele noastre, că se alege munca intelectuală fiindcă aceasta e mai rentabilă, mai ușor de încunjurat, și că ești mai bine plătit: mai puțină și mai necontrolată. lar, deoarece munca spirituală obosește repede

Ce privește însoți actul înmormântării, acesta a decurs cu seriozitatea și pietatea recerută, în deplină liniste și ordine, fără nicio conturbare și fără a fi nevoie de azistență baionetelor. Chiar eu am fost, care am observat protopretorelui, încă nainte de ce ar fi ajuns procesiunea la cimitiru, că nu e nevoie de azistență armată, rugându-l să o depărteze, la ce mi-a răspuns, că dacă qdată e acolo, apoi să remână.

Poporul după ce a primit avizul dela P. S. Sa Domnul Episcop, că mortul se poate așeză în cimitiru — s'a reținut dela orice inconveniente și acte de conturbare.

De altfel asupra formei înmormântării m'am întrebat nainte cu dl Bogdan și cu protopopul gr. catolic și astfel toate s'au întâmplat conform contelegerii avute cu dânsii, prin urmare expresiunile corespondentului, că: »prohodul și aşezarea cosciugului în criptă s'a putut face numai sub scutul baionetelor« sunt simple exerciții de stil bombastic și tendențioase.

Anticipându-Vă mulțumirile mele pentru ospitalitatea ziarului, am rămas.

B. Comloș-mare, la 9 Oct. 1906. — Al onor. redacționi. — Cu tot respectul Mihai Păcașian, paroh gr. or. român, prez. com. par.

— **Un sat de slovaci pedepsit**. Ziarele ungurești publică cu multă placere o veste, că în comuna slovacă Zohor, ministrul de interne a trimis soldați, cari vor sta acolo câteva luni pe spesele comunei, pentru a-i înfrica pe rezervișii de Slovaci, înverșunați împotriva preotului lor cu sentimente maghiare.

Da, da, înțelegem!

— **Necroloage**. Ni s'a trimis, dar printre ciudată activitate a postei am primit numai acum, următorul anunț funebral :

Dr. Ioan Ciordaș ca tată, Viora Eug. Ciordaș n. Ignat ca mamă, Ovid Ciordaș ca frate, Xenia Ciordaș ca soră Mihail, Ciordaș ca bunic, Emilia Ciordaș n. Farkas. ca bunică, Veturia, Valeria, Irina, Eleonora, Augustin și Victor ca mătușe și unchi și în numele numeroaselor rudeni cu înimă sădrobită de durere vă facem cunoscut, că mult iubitul și adoratul nostru fiu și nepot, Amos Tiberiu Viorel, după scurte, dar grele suferințe și-a dat blândul său suflet în mâinile Părintelui Ceresc în 13 Oct. a. c. seara la orele 10, în vîrstă de 14 luni. Remășiile pământești ale adoratului și neuitatului se vor înmormânta luni în 15 Oct. la orele 4 d. m. după ritul bisericii gr. cat. Beiuș, 14 Octombrie 1906. Dormi în pace suflet blând și adorat!

Celor îndurerăți trimitem sincere condoleLENTE !

în cantitate mai mică, și cu cât e calitatea mai mare, s'ar putea primi sfatul lui Tolstoi, de a se îndeletnici, fiecare intelectual, și cu o muncă fizică, cu un meșteșug. — Celalalt chip e: să ne stârpim exigențele, cari ne silesc la cererea răspaltei mari. Să ne luăm gândul dela băi, să ne îndestulim cu haina simplă, să ne servim noi în sine, ca să nu avem lipsă de trei servitori la casă... așa se înțelege stârpirea exigențelor noastre. E mare lucru acesta, adevărat, cu toate că așa de banal îl spun, dar să crezi că nu-i nici o altă cale de scăpare, de măntuire. E calea abnegării, a jertfei, a sinuciderei chiar (când nu poți să înăbuși anumite exigențe), dar ce să-i faci, asta e singura cale, o cale de educație. Vrei să ne rămăsim că încurând se va recunoaște de către toși acest punct de vedere?

Atunci însă n'o să mai poți primi scrisori din București dela fratele tău

Sever Dan.

H A Z.

Scrisoarea telegramei. Doi jupânași dela sate, venise la oraș, la București, și unul își cheltuise paralele.

— Nu-mi pare rău zise el către soțul său, că am venit la București. Cel puțin am văzut ceva frumos de tot. Expoziția astăzi e minunată. Dar mi-s-a gătit paralele. Acum plec acasă. Tocmai scrisei o telegramă la servitorul meu să mă aștepte la gară cu trăsura. La uite bine-i scrisă telegrama.

Celalalt: Bine, bine, să cetește bine.

Întâiul: Ei, atunci cred c' o poată ce și prostul meu de servitor!...

puternice dăscălimi în școli bune, nu se poate decât cu mijloacele uriașe, de cari Asociația dispune dejă în parte, și va dispune de sigur, de departe, îndată ce-și va înțelege rostul!

După părerea mea, soluția chestiei țărănești se aprinde, mai adânc decât în ori-câte formule și faze, în titula unei cărți a lui Tolstoi: »Muncii, până nu se stinge luminarea voastră!« Poate la noi soluția cea dintâi e mai puțin neastea, decât în țările apusene.

La noi ținta mai de aproape e să asigurăm muncitorilor ogoarelor ori ai fabricilor, măcar o situație cum o au cei din apus. Socialismul acela radical, care se ivește și își îngignează învățăturile școlă, unde nu mai îndestulește o bună stare de acasă, mijlocie, existență dejă, acel socialism nu zadar încearcă să străbată la noi, unde nici nu e acel grad de bunăstare nu s'a ajuns. Valul nostru e, să ajungem deocamdată măncără și.

Munciți, până nu vi-se stinge luminarea! În vorba aceasta găsesc eu încă, singurul mijloc temeinic, de ordin moral, al rezolvării temeinice a chestiei țărănești, chestie, care se reduce la enigmaticul fapt, ce se chiamă: nedreptatea socială, mai bine zis nedreptatea lumii, ce se săvârșește prin împărtășirea neegală și nejustă a bunurilor. Cu legi nu se poate pune capăt acestei nedreptăți, numai și numai cu jertfa de bunăvoie a sufletelor. — Știi tu cum se tălmăcește porunca lui Tolstoi? Iată cum:

La lumea aceasta sunt oameni bogăți și săraci, oameni culți și neculți (iau sensul obișnuit al cuvântului!). De obicei, oamenii culți sunt și cei bogăți. Aci pare a fi nedreptatea. Se crede, că

— Joanichie, Regina, Emiliana, Ana, Maria, și Juliană ca fiți, Anastasia ca noră. Nicolae Man-giuca, Aureliu Popoviciu și Stefan Marina ca gineri, numeroși nepoți și nepoate, anunță cu inima înfrântă de durere, că iubita lor mamă respectivă soacra și maică *Maria Neagoe*, născută Ardelean soția rep. paroch Ioan Pop Neagoe, după un mob lung și greu, a reposat în Domnul în 7/20 Octombrie a. c. la 8 ore seara, în al 84-lea an. Remășiile pământești se vor așeza spre odihnă vecinică în 9/22 Octombrie 1906 la 10 ore a. m. în cripta familiară din St.-János.

Fie-i țărâna ușoară și memoria eternă!

— **Duel între un Slovac și un șovinist.** Cunoscutul avocat naționalist slovac, dr. *Vladimir Fajnor* s'a duelat alătări cu un ziarist maghiar, *Rippely Ede*, rămânând ambii răniți. Cauza duelului a fost, că Fajnor a aplicat o păreche de palme ziaristului ungur, pentrucă acesta a insultat sentimentele naționale slovace.

— **Farsa din Köpenich.** De o săptămână de zile o droaică de polițiști și detectivi îl caută ca pe ac pe genialul autor al farsei din Köpenich — fără rezultat însă. Poliția din Buda-pesta ține în evidență pe un escroch cu numele *Strasnof Ignácz*, care a săvârșit mai multe escrocherii deghezându-se în uniforme militare și a cărui esterior se potrivește cu descrierea din Berlin, acesta însă afirmativ nu ar fi în Europa. Eri poliția din Waldgiessbach a deținut pe un învățător cu numele *Kurz*, bănuit a fi el autorul comediei din Köpenich. Kurz a fost mai multe sergent în Frankfurt. Scrisoarea i-se amâna cu îscălitura de pe chitanță, ce a rămas la primăria din Köpenich.

— **Răuire într-o casă de alienații.** Se anunță din Fiume, că în noaptea trecută s'au întâmplat un caz grozav în casa de nebuni de acolo. Un nebun cu numele Petrovics Aurél a găsit undeva o secuie și a rănit cu ea mortal pe un alt nebun, care dormea. Furibundul a mai rănit și pe un alt bolnav, înainte de a putea servitorii să-l dezarmeze. Când cu mare greu i-s-a pus cămașa de forță, striga:

— Eu sunt ministrul Schmeerling!

— Eu sunt Francisc Iosif I!

Starea nebunului rănit e foarte gravă.

— **Incendiu groaznic.** În Deda, din comitatul Murăș - Torda s'a iscat în 10 Octombrie un groaznic foc, ce a fost pus de un rău făcător în două părți contrare ale satului. Au ars 54 de case, rămânând 60 de familii fără nici un adăpost.

— **E peste un milion numărul** acelor bolnavi, cari cu inima plină de recunoștință pot să mulțumiască însăncăsarea lor numai *oleului Rheumă de Băile Erculane a lui dr. Arányi*. Este un medicament ce alină reuma, podagra și catarul și vindecă ori-ce durere de mâini, picioare, spate și dinți. O sticlă de probă 1 cor., sticlă mare 2 cor. La comande de 12 cor. trimise înainte, expedarea se face gratuit. Se capătă numai în farmacia lui Balla Sándor, Hódmezővásárhely.

— Atragem atențunea on. cetitorii ai ziarului nostru asupra inseratului *Balla Sándor*, farmacist în Hódmező-vásárhely, Fótér.

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbătești Arad, strada Weitzer (palatul minorișilor).

— Atragem atențunea asupra anunțului lui *Winkler József*.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

»Colecțiunea de cântări bisericești aranjate de Atanasie Lipovan învățător în Sân-Micăușul-mare. Prețul 8 coroane. Se află de vânzare la autor.

A apărut »Revista noastră« cu următorul cuprins: D-na Elena A. Tănărescu (cu portret) de Constanța Hodoș. Rugăciunea Margaretei din »Faust« de Goethe, Ion Gorun. Puiul (poezie) de Despina. Fericirea (schiță) de Maria Cunțan. Rugă (poezie) de Simca. În dorul luminei (nuvelă) de Elena Farago. Cântec (poezie) de Oct. Corodeanu. Felicia (roman) de Constanța Hodoș. Dușmanicei mele (poezie) Simca. Galeria artistelor noastre: d-na Elena Teodorini (cu portret) de Constanța Hodoș. Firea toată (poezie) de Maria Pamfile-Măcin. Spre altă viață (nuvelă) de C. Anestiu. Salcâmul (poezie) de Elena din Ardeal. Expoziția din Milano (cu 3 ilustrații) de Gh. D. Mugur. Nocturnă, (poezie) H. Frollo. Proprietatea literară de Laura Vampa. Aurora (poezie după Guyau) Elena Farago. Din frâmantările omenești (nuvelă) de Elena Dumitrașcu. Două vești (poezie) de Tudor Pamfile. Piatra Corbului (legendă) de Irina G. Lecca. Cronica Literară de Gh. T. Cronica de Tudor. Răspunsuri.

Economie.

Arad, 23 Oct. 1906.

Piața de bani. Urcarea discontului în Londra a surprins întreaga lume financiară. În aceeașă vreme a modificat radical situația pieței de bani, pentrucă lumea în toate părțile se aranjează acum cu vederea scumpetei numărului. Englteră este centrul circulației de aur a întregii lumi și banca de emisiune din Londra este busola, după care se orientează toate băncile de emisiune.

Dreptaceea se crede, că și Banca Austro-Ungară va urca cât mai curând discontul.

In Budapesta etalonul privat la escompt este minimalul de 5 1/2.

Statutele Tovărașiei din Budapest. »Poporul Român« din Budapest aduce la cunoștința publicului, că dl. Vasile C. Osvadă a făcut deja modificările în statute conform hotărârilor luate la adunarea din Timișoara. În scurtă vreme ele vor fi traduse și în ungurește și apoi înaintate ministrului de interne spre aprobare.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapest.

Cota oficială pe ziua de 23 Octombrie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7:11 — 7:12
Secără pe 1907.	6:50 — 6:51
Orz pe 1907.	6:96 — 6:97
Cucuruz pe Iulie	6:03 — 6:04
Cucuruz pe 1907	5:13 — 5:14
Grâu pe Aprilie 1907	7:40 — 7:41

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octombrie 1906	7:07 — 7:08
Grâu pe Aprilie 1907	7:37 — 7:38
Secără pe Aprilie 1907.	6:56 — 6:57
Ovăs pe Octombrie	6:93 — 6:94
Cucuruz pe Iulie	5:03 — 5:04
Cucuruz pe 1907	5:13 — 5:14

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 119—120 fil.; calitate sărbească: grei părechea peste 200 klgr. 122—123 fil.; mijlocii părechei 250—260 klgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Poșta Administrației.

Alex. Muntean lui V. M. Telegr. Am primit 7 cor., ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

Redactor responsabil: Sever Boiu.

Editor proprietar: George Nichin.

Din public. *)

Domnilor

L. Fazecaș și Ioan Papp
rigurosanți în drept.

Recercat fiind din partea Voastră în coloanele acestui ziar, — pentru delăturarea vreunei presupunere greșite din partea cunoșcuților mei, — înțin de corect a Vă răspunde tot pe această cale.

Din epistolă, ce o am la indemâna, primisă dela amicul I. Papp, reiese, că n'a cerut nici un răspuns.

Ce privește pe colegul L. Fazecaș, fiind de prezentă în corespondență cu a 3-a persoană, până la primirea unui răspuns favorabil, nu aveam ce să-i comunic.

Pentru linistirea Voastră, în fine vin a Vă asigură, că din cauza tăcerii mele nu Veți fi securăți întru nimic, deci lăsați ori-ce presiune la o parte.

Cluj, 22 Octombrie 1906.

Ioan Dorca, m. p.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspundere.

3434/1906, vhtó sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. tör. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kir. járásbiróság 1906. évi V/199. számú végzése következetben dr. Papp Vazul ügyvéd által képviselt «Viktoria» 559 K. és járulékkai erejéig 1906. évi iunius hó 1-én foglantositott kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt 1700 K. ra bocsült következő ingóságok, u. m.: ökrök, lovak és kocsi nyilvános árverésen eladtaknak.

Mely árverésnek a facseti kir. járásbiróság 1906-iké V/199/4. számú végzése folytán 559 K. tökekövetelés, ennek 1905. évi júnus hó 14-ik napjától járó 6% kamata, váltódij és eddig összesen 141 K. 55 f.-ben birólag megállapított költségek erejéig, Batta községen végrehajtást szervezettek lakásáti leendő megtartásara

1906 évi okt. hó 30 napjának d. e. [1] 12 órája

határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezen megjegyzéssel hívhatnak meg: hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzmellett, a legtöbbet igérőnek szükség esetén besámolul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-czikk 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Facset, 1906. évi október hó 7-ik napján.

Weinczier Márk,
kir. bir. végrehajtó.

1094/1906, vhtó sz.

Árverési hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében az aradi kir. járásbiróság 1906. Sp. II. 624. 625. számú elrendelő és az aradi kir. járásbiróságának kiküldő végzése folytán Antonescu Döméné végrehajtára, özv. Rátz Jánosné u. m.: kk. Rácz Adriana Letitia t. és t. gyámja aradi lakos ellen 996 K. 50 f. és 704 K. töke és jár. erejéig foglantositott kielégítési végrehajtás alkalmával birólag le- és felülfoglalt 1200 K. bocsült 267., 268., 284., 325., 326. és 327. sz. «Viktoria» és hitelintézet r. t. törzsrezsényekből álló ingók a megfelelő összeg kielégítésére a helyszínen vagyis az aradi igazságügyi palota 48. sz. helyiségeiben

1906. évi nov. hó 2-ik napjának d. u. 3 órájára

kitüzött nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek készpénzmellett becsáron alól is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Aradon, 1906. évi október hó 18-ik napján.

Najmányi,
kir. végrehajtó.

trivite pentru încălzit cu lemne, cărbuni și cocs, pentru sporurile, vanele de scaldă și lespeziile de părete, putându-se face totodată și evenualele comande pentru curățiri, reparaturi și altele.

Prețul sprijin al onoratului public îl cere cu tot respectul :

PRODANOVITS DÖME.

Atențiu-ne!

Aduc la cunoștința p. t. public, că aici în

ARAD,
strada Deák Ferencz nr. 20
lângă hotelul «VASS»

din fabricatele fabricantului de cuptoare
din Timișoara (Temesvár), alui

Pucher András,

din fabricate de prima calitate din țara po-

Societate de Credit Fonciar Român din Bucureşti.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală, că Sâmbătă, 14/27 Octombrie a. crt., se vor trage la scrisuri funciare rurale, pentru un capital de Lei 1.768,400, din care: scrisuri funciare rurale 4%, a 15-a tragere, Lei 138,300 scrisuri funciare rurale 5%, a 50-a tragere, Lei 1.630,100.

Tragerea la sorti se va face în ședință publică în localul Primei Societăți de Credit Fonciar Român din Bucureşti, strada Colței nr. 27, la orele 4 p. m., în prezența Consiliului de Administrație, a Comisarului Guvernului, a proprietarilor osocați, a detinătorilor de titluri și a celuilalt public asis-

DIRECȚIUNEA.

Vîte nobilitate
Ca în anii trecuți, aşa și acum au fost
primă pepinerie cu vîte nobilitate
de pe Târnava

Proprietar FR. GASPERI, Mediaș 19 Ardeal

Sigură în toată Ungaria, care au lăserat mulți vîte nobilitate sănătoase, diferite sorturi nobilitate. Si în viitor numai esculpta la această scoala de viticultură se căuta cele mai bune vîte de diferite sorturi nobilitate pentru Vin, Vin-Dessert și Extra sorturi de vin de masă. Proprietarii de vîne au avut rezultate minunate cu sădirea de astfel de vîte.

La cerere se trimite catalog ilustrat, franco și gratis, cu multe scrisori de mulțumire și recunoștință.

Sălină, unsolare
și tot felul de articole
de pe cărnătorie
pe lângă prețurile cele mai avantajate, se poate căpăta zlinic în bacăcia lui
Garay Károly
Arad, piata Bozko nr. 2.

Oltosi de vie de vândut.

Am onorul a aduce la cunoștința D-lor proprietari de vîne, că vânătoare mai am deposit din oltosi de vie din acest an, voiu vinde oltosi frumosi ca rădăcină bogată de vie de vin și struguri confect.

Pentru substituirea butucilor uscați în urma secetei mare recomand mai ales oltosi de vie cu rădăcină bogată, precom și mlădițele rădăcinoasă de „Riparia-Portalis” și „Rupestris-Monticola”.

La cerere servesc Onor. cumpărători bucurios cu metodul cu succes a oltosilor de substituit.

In privința soiurilor și a prețurilor servește cu deslușire mai detailată.

Winkler József, producător de oltosi de vie

Telefon 410.

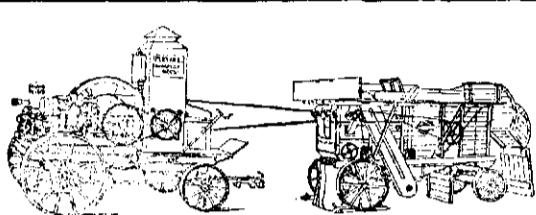
Arad, str. Batthyányi nr. 13.

FISCHER KÁROLY

fabricant de funii, țesături,
de site și saltele de sîrmă.

Arad, József főherczeg-út 8. sz.

Recomandă preparatele sale de sîrmă ca: țesături de sîrmă din aramă, fier și ținc, pe cari le are în deposit mai ales pentru mori, fabricate și scopuri agricole. Fără de acestea, recomandă sitele sale pentru Site de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mană și fabrică la îngrădit de grădini, grădină publice, curți de galile și paduri cu vinat, site de sîrmă cu ramă de fier pentru scopuri delințările de pământ, nisip, petriș, și pentru lucrări de mîne, zidiri și grădinărit. Site la ferestre de pivnițe și magazine de grăunțe. Apărătoare de scîntele la locomotive, mori și cosuri de fabrici. Somiere elastică de otel pentru pat pe staluri de fier și lemn, cari în primă ușurință de a se ține curat sunt fearte recomandabile. Diferite site din păr, aramă și mătase, dobe pentru tutun, site-dobe, și orice fel de obiecte și lucrări din aceasta branșă — cu prețuri din cele mai moderate.

Provisioni de mașini cu vapor LOCOMOBILE făcător de jireși de paie

în formă întrebunțată și cu drege
se pot căpăta pe lângă condiții de platire foarte favorabile
la firma

SEIFRIED HUGO

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Năște de folosință.

După folosință

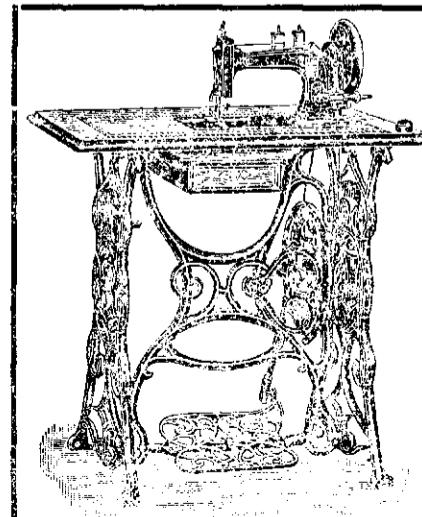
Nu mai este boală de porci
dacă vei comanda vestitul
praf de nutreț
din Seghedin.

Promovează apetitul porcilor, le curăță mațele, prin ce căpătă sange proaspăt și curat, promovează de tot îngrășatul, după folosință porci nu se mai înbolnăvesc.

PREȚUL unei cutii 50 fil. și 1 cor. La comande mai mari ieftin. Revânzătorii su se căzămant la preț.

Se poate procura exclusiv la

Zenk, Zoltán, Szeged.

Dregeri a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețurile cele mai favorabile și pentru munca mea întoare iau răspundere.

Catalog gratuit și franco.

Cine vrea să cumpere ghete de vară

(fél czipő)

ghete pentru bărbați pentru femei și copii
precum în piele colorată
pe lângă prețurile cele mai moderate în
un assortiment bogat acela poate se căștige în prăvălia lui

Czernóczky Mihály

călțunar pentru bărbați și femei

A RAD, Kossuth-utcza nr. 67.

Radarea de prisos!

Cine voește se economisește banii, cine voește se crucește timpul, cine nu voește se fie espus la vre-o boală de piele, acela se rade

cu „RASOL”

sănătos! plăcut! ieftin!

Un kilogram cu care se poate rade de 30 de ori, 2-40 Cor. În provincie 3. Cor. plăindu-se înainte, se trimit gratuit. Cu mandat postal mai scump cu 20 fil. Pregătește și trimit

„RASOL” Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váczi-körút 55.

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

— Vânzătorilor dă concesiune. —

Cel mai bun mijloc pentru stârpirea părului

e „RASOLIN”-ul
foarte recomandat damelor.

Prețul unui borcan 2 Cor. în provincie 2-50 Cor., pe lângă trimiterea suniei, franco cu mandat postal e mai scump cu 20 fil. Unior o cul pregătitor o o o o

„RASOL” Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váczi-körút 55.

Magazin: Farm. Török József, Király-n. 12
Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

30 fl.

Mașini de cusut.

Pe lângă responsabilitate de 5 ani o mașină nouă, familiară, veritabil

SINGER

cu armariu închis se poate căpăta numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akáczfa 55
și filiala din strada Szív 42.

Onorat public!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că după o funcțiune de 15 ani la firma Neumann M. din Arad, am părăsit această firmă și am întemeiat **și deschis** aici în loc o nouă

prăvălie

de tot felul de haine pentru bărbați, juni și băieți

care e deja împrotocolată la tribunal sub firma

Braun Miksa

ARAD

Szabadság-tér, palatul gróf Nádasdy.

Experiențele și cunoștințele mele speciale, precum și legăturile avantajoase mă îndreptătesc să sper, ca voi putea să satisfac și în măsură completă celor mai jingașe pretenziuni ale onoratului public. Îndrăznesc să mai amintesc, că

deschid clasă separată pentru comande după măsură.

Toate comandele și targuielile să întâmplă și pregătesc numai sub supraveghierea mea personală, prin ce se asigură materiile cele mai esculente, ce le posed în magazină, în assortiment mare, pe care le vind cu cele mai moderate prețuri fixe.

Rog cu deosebit respect pe onor. public, că în noaua mea întreprindere se binevoiască să mă părtini și învenindniți de comande numeroase.

Cu osebită stimă:

BRAUN MIKSA

Telefon 101.

Telefon 101.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

Kovács és Polgár

● LUGOS ●

Fabrică de cement, întreprindere de zidiri
de beton și beton de fer.

Fabrica lângă gară. Birou: strada Ilona 2.

Fabrică și tine în magazin
tevi de cement în toată mărimea pentru
traverze, poduri și canaluri; mai departe
sghiaburi (vălăi) de cement de fer pentru
comune, dominii și particulari, trepte de
peatră artificială, cement și imitație de
marmoră, stâlpuri pentru garduri de be-
ton, plăci de cement simple și de lux.

Primește orice fel de lucrări de lu-
crări de beton, beton de fer și lucrări de asfalt, mai departe co-
porișuri și la Erernit și tot felul de lu-
crări de pavagiu.

Tine în magazin, **vinde en gros**
Cement portland și roman de Beocșini,
var, gips, trestie de stucatură, cătran,
carbolineum, căramizi și material rezis-
tentă focului, praf de ciment etc.

La dorință servește cu planuri și preliminariu-

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, $4\frac{1}{4}$, $4\frac{1}{2}$, $4\frac{3}{4}$ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interes corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipate nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de intabulare, convertez datoriile de interes mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Reprezentanță pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utcza 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acușitorii de afaceri abili
și demnii de încredere.